

GOŃNIEC

Cena 30 hal.
egzemplarza

PRENUMERATA
W KRAKOWIE:

miesięcznie . . . 7 Kor. 50 hal.
kwartalnie . . . 23 " 50 "
Za odnośnienie do domu 1 Kor. 50 hal.
miesięcznie

NA PROWINCYI:

miesięcznie . . . 9 Kor. — hal.
kwartalnie . . . 27 " — "

OGŁOSZENIA:

Za wiersz nonpareilowy jednołam. przy
jednorazowym umieszczeniu 50 hal.
przy większej ilości umieszczeń 40 h.
Nadesłane 1 Kor. 50 h.
Po kronice 5 " —
Drobne ogłoszenia 15 hal., matrymo-
nialne i korespondencyjne 20 hal., od
słowa.
Rekonisów redakcyja nie zwraca.

KRAKOWSKI

wychodzi codziennie nie wyłączając niedziel i świąt.

Redakcyja i administracyja: Kraków, ulica Dunajewskiego 7. — Telefon Nr. 2502. — Biuro maistowe
administracyji: ulica Karmelicka Nr. 16.

Rok I.

Kraków, Niedziela 17. listopada 1918.

Nr. 138.

Ustąpienie Rady Regencyjnej.

WARSZAWA, 16. listopada. — W nadzwyczajnym dodatku „Kuryera Warszawskiego“ ogłoszono: — Do naczelnego dowódcy wojsk polskich Józefa Piłsudskiego.

Stan przejściowy podziału zwierzchniej władzy państwowej, ustanowiony odezwą z dnia 11 listopada 1917 r., nie może trwać bez szkody dla powstającego państwa polskiego.

Władze te powinny być jednolite. Wołec tego, kierując się dobrem Ojczyzny, postanawiamy Radę Regencyjną rozwiązać, a od tej chwili obowiązki nasze i odpowiedzialność względem narodu polskiego w Twoje ręce, Panie Naczelnny Dowódcu, składamy do przekazania Rządowi Narodowemu.

Warszawa, dnia 14. listopada 1918.

† Aleksander Kakowski. Zdżśł. Lubomirski. Józef Ostrowski.

Daszyński prezydentem ministrów.

WARSZAWA, 16. listopada. — Dzienniki ogłaszają: Do ob. Ign. Daszyńskiego w Warsz.

Mianuję Pana prezydentem ministrów Rządu Republiki Polskiej i polecam Pana przedłożenie mi listy członków Rządu.

Warszawa, dnia 11. listopada 1918.

J. Piłsudski m. p.

Ignacy Daszyński m. p.

Nowy rząd jest prowizorycznym.

Wyszedłszy z niemieckiej niewoli, zastałem wyzwalającą się Polskę w najbardziej chaotycznych stosunkach wewnętrznych i zewnętrznych, wobec zadań niezmiernie trudnych, w których lud polski sam musi wykazać swoją zdolność organizacyjną, bo żadna siła z zewnątrz nie może mu jej narzucić. Uważałem za swój obowiązek ułatwić ludowi pracę organizowania się i postanowiłem rozważyć rolę i znaczenie przywódców polskich stronnictw ludowych, które miały nadać charakter nowemu rządowi.

W rozmowach prowadzonych z przedstawicielami niemal wszystkich stronnictw w Polsce spotkałem się, ku wielkiej mej radości, z zasadniczym potwierdzeniem moich myśli. Przeważająca większość doradzała utworzenie rządu nie tylko na podstawach demokratycznych, ale i z wybitnym udziałem przedstawicieli ludu wiejskiego i miejskiego. Licząc się z potężnymi prądami zwyciężającymi dziś na Zachodzie i Wschodzie Europy, zdecydowałem się zamianować prezydentem gabinetu p. posła Ignacego Daszyńskiego, którego długoletnia praca państwowa i społeczna daje mi gwarancję, że zdolny w zgodnej współpracy z wszystkimi żywiołami przyczynić się do odbudowy dźwigającej się z gruzów Ojczyzny.

Ciężkie położenie ludu nie pozwoliło mu wy-

lonić z pośród siebie licznych sił fachowych, których kraj dzisiaj potrzebuje; zażądałem więc od p. prezydenta ministrów, aby, licząc się z tem, wzmocnił skuteczność pracy swego gabinetu przez udział w nim wybitnych sił fachowych, niezależnie od ich przekonań politycznych.

Z natury położenia Polski jest charakter rządu aż do czasu zwołania Sejmu ustawodawczego prowizorycznym i nie dozwala na przeprowadzenie głębokich zmian społecznych, które uchwałić może tylko Sejm ustawodawczy.

Przekonany, że twórcą praw narodu może być tylko Sejm, zażądałem zwołania go w możliwie krótkim kilkunastym terminie.

Licząc się z wyjątkowym pod względem prawnym położeniem narodu, wezwałem p. prezydenta ministrów, aby mi przedłożył projekt utworzenia najwyższej władzy reprezentacyjnej Republiki Polskiej aż do czasu zwołania Sejmu ustawodawczego, obejmującej wszystkie trzy zabory.

Liczne uwagi i programowe żądania stronnictw, złożone na moje ręce, przekazuję niniejszym Rządowi Republiki.

Warszawa, dnia 14. listopada 1918.

Piłsudski m. p.

Demonstracyja frakcyi rewolucyjnej P. P. S. w Warszawie.

ZATKNIĘCIE CZERWONYCH SZTANDARÓW NA ZAMKU KRÓLEWSKIM.

Warszawa, 13 listopada.

Dzisiaj o godzinie 11, na placu Saskim zebrał się tłum, złożony z kilkunastu mniej więcej tysięcy ludzi. Niesiono transparenty z napisami: „Niech żyje republika ludowo-socjalistyczna“, „Przez z Radą Regencyjną“, „Niech żyje Piłsudski“. Odzywały się również głosy socjalnych demokratów, lecz były zagłuszone.

Na trybunach przemawiali: Sieroszewski, Jodko, Daszyński, Zaremba, Hołowko, Jarosz, Malinowski i jeden z delegatów socjalistów niemieckich.

Delegat niemiecki wyraził radość, że może teraz powstać wolna Polska ludowa i socjalistyczna. Te-

raz walka między Polską i Niemcami się kończy w zbrataniu narodów. — Domagano się upaństwowienia zakładów przemysłowych, lasów, kolei, majątków ziemskich i t. d.

POD ZAMKIEM.

Okolo godz. 11 przed południem tłum, prowadzony przez p. Jodkę, udał się ul. Królewską. Krakowskim Przedmieściem przed Zamek, gdzie okrzyki „Przez z Radą Regencyjną“, „Niech żyje republika socjalistyczna“ nie ustawały. Deputacyja frakcyi rewolucyjnej P. P. S. udała się do komendanta Piłsudskiego. Komendant przyjął deputacyę, w której

imieniu p. Jodko oświadczył, że delegacyja przyszła tutaj wyrazić niezłomną wolę ludu, który żąda ustąpienia Rady Regencyjnej.

Komendant Piłsudski odpowiedział na to, że jeżeliby tutaj miał nastąpić jakiś gwałt, to on natychmiast ustąpi. W zamku są jeszcze żołnierze niemieccy, którzy w razie napadu z pewnością będą się bronić. Mogłby nastąpić rozlew krwi, kłeska.

P. Jodko oświadczył na to, że o żadnym gwałcie nikt tutaj nie myśli. Delegacyja pragnie tylko wyrazić wolę ludu i jako wyraz tej woli zatknąć na zamku czerwony sztandar.

Komendant odpowiedział na to, że w tej sprawie nie może wcale interweniować.

Wołec tego delegacyja przeszła przez zastęp żołnierzy niemieckich, którzy natychmiast się rozstąpili, dowiedziawszy się, o co chodzi, poczem delegacyja zatknęła na zamku dwa czerwone sztandary, jeden na rogu na dachu, drugi zaś nad siedzibą Rady Regencyjnej.

Między innymi komendant dziękował p. Jodce, że niechód odbył się w takim wzorowym porządku.

Pochód z pod Zamku udał się następnie na Nowy Świat, skąd wkrótce się rozszedł bez zajęcia.

WYBUCH BOMBY PRZED PALACEM ARCY-BISKUPA KAKOWSKIEGO.

Warszawa, 14 listopada.

„Kuryer Poranny“ donosi: Wczoraj o godz. 9 wieczór przed palacem członka Rady Regencyjnej, ks. arcybiskupa Kakowskiego przy ul. Miodowej, nieznany sprawca rzucił granat ręczny.

Straż, stojąca przed palacem, wszczęła alarm, strzelając z karabinów. Wypadków z ludźmi nie było. Mówią, iż była to demonstracyja w celu wywarcia presji na najwyższego z Regentów.

Polska musi być nie tylko odbudowana, ale i odszkodowana.

(Korespondencyja „Gońca Krakowskiego“)

Genewa, w listopadzie. — (Li) Lord Northcliff w ogłoszonych w „Timesie“ zasadach sprawiedliwego pokoju pisze w 7 punkcie o Polsce.

„Siódma zasada, co do której n'ema żadnej dyskusyi, dotyczy a) stworzenia niepodległego państwa polskiego, z dostępem do morza; państwo to powinno obejmować wszystkie terytoria, zamieszkałe w przeważającej części przez ludność (populations) polską; b) dotyczy odszkodowania Polski przez państwa odpowiedzialne za dokonane spustoszenia.

„Warunek ten jest nieodzowny, by sprawiedliwość zapanowała w Europie. Niemcy gnębili w bezlitosny sposób Polaków, którzy byli pod ich władzą. Sprawiedliwość i prawość domagają się przywrócenia części bezsprzecznie polskich obecnego państwa germańskiego nowemu państwu polskiemu“.

Uderza, że ten punkt zarówno niemieckie, jak i francuskie pisma podały w bardzo niedokładnym streszczeniu.

Nie zdjął, lecz zdarto mu koronę.

Kraków, 16 listopada. — (?) Jak świadczą doniesienia z Berlina, cesarz Wilhelm do ostatniej chwili przytrzymywał na swej głowie koronę cesarską i królewską i rozstał się z niemi dopiero wtedy, gdy szybko biegnące wydarzenia zdarty mu je z głowy przemocą.

W ostatnich dniach października odbyła się w kwaterze głównej narada, w czasie której po raz pierwszy przedstawiono cesarzowi właściwy stan

WIECZÓR „KORDYANA“ z dziedziny teatru, hipnotyzmu i spirytyzmu z medycyną w sali „Sokoła“ o godz. 7 i pół dnia 16 list. 1918

Dochód przeznaczony na ochronę w Ludwinowie dla sierot po legionistach. — Bilety do nabycia w księgarni A. Krzyżanowskiego, wieczór przy wejściu.

Testament Wilhelma

który z przezorności sporządził, powiada między innymi: „Filmem jest życie!“ Jakże żałuję, że nie mogę nastawić tego filmu ponownie na dzień 1. sierpnia 1914 roku.

Jedno mnie tylko pociesza, a to nadzieja, że teraz, po złożeniu korony, będę mógł, jako człek wiek prywatny, uczeszczać w Krakowie na przedstawienia „Uciechy“.

Szkoda tylko, że nie ujrzę przewybornego filmu:

„PIĘKNA GRUZINKA“

i nie będę mógł podziwiać MAKSA LANDY w roli JOEGO DEEBSA.

Film ten wyświetla „Uciecha“ w bieżącym tygodniu.

SEKCYA II. BYDLA RZEŹNEGO W PODGÓRZU — WISŁA

dawniej Schlachtviehdepot Gr. II.

poszukuje robotników i robotnic do zebrania jarzyn z pola. Wynagrodzenie dzienne K 10 do koron 12. Godziny pracy od 7 rano do 4-tej popołudniu z 1-no godzinną przerwą obiadową.

Układy w sprawach finansowych.

Delegaci P. K. L. zawarli z zastępcami Banku austro-węgierskiego w Wiedniu następujący układ:

Bank austro-węgierski jest gotów swoje galicyjskie filie, jako też filię w Bielsku-Białej i ekspozyturę w Lublinie zaopatrzyć w potrzebne środki wypłaty, w celu umożliwienia wypłaty natychmiast zapadłych zobowiązań żyrowych, kwitów kasowych, lombardowania pożyczek wojennych i dotowania kas państwowych — w szczególności urzędów pocztowych — w dotychczasowy sposób, o ile P. K. L. da porękę, że obrót między temi filiami a centralnym instytucyjnym odbywać się będzie na odpowiedzialność P. K. L.

P. K. L. porobi starania wraz z niemiecko-austriacką i czecho-słowacką Radą narodową, żeby transporty pieniężne między Wiedniem a powyższymi filiami odbywały się bez zarzutu.

P. K. L. oświadczyła gotowość pojąć na rękę w kwestyach wyżywienia robotników fabryki banknotów i umożliwiła już naczelnikowi filii banku austro-węgierskiego w Krakowie zawarcie z ekonomistycznym związkiem Kółek rolniczych w Krakowie umowy w sprawie dostawy będących do dyspozycji środków spożywczych, zaznaczając, że jest gotowa dać zezwolenia na wywóz tych środków z Polski.

Dopyt banknotów odbywać się będzie w miarę ich fabrykacji w Wiedniu.

Zaprzysiężenie urzędników.

P. K. L. wydała dnia 15 b. m. następujące zarządzenie: Komisarze powiatowi P. K. L. w Galicyi i na Śląsku odbiorą przysięgę na wierność państwu polskiemu od wszystkich naczelników władz, naczelnicy zaś odbiorą taką samą przysięgę od całego podległego im personelu. Kto przysięgł takiej nie złoży, traci posadę. Termin ostatecznego odebrania przysięgi wyznacza się na dzień 25 listopada 1918 roku.

P. K. L. postanowiła urzędnikom państwowym Polakom, pełniącym służbę poza krajem, wyznaczyć termin do końca roku 1918, celem wniesienia podań o przyjęcie do służby rządowej polskiej i złożenia przysięgi służbowej.

Storpedowanie okrętu angielskiego.

Lugano. (BK) „Corriere della Sera“ donosi, że 9 bm. pod Gibraltarem storpedowany został wielki angielski statek wojenny, który zatonął w ciągu trzech godzin. Załogę uratowano.

KRONIKA TELEGRAFICZNA.

ZNIENIENIE IZBY PANÓW W PRUSIECH. Zgodnie z uchwałą wydziału wykonawczego rady robotniczo-żołnierskiej, rząd pruski ogłosił: Sejm został rozwiązany. Izba panów usunięta.

DOPUSZCZENIE KOBIET NA WYDZIAŁ PRAWNICZY W PRADZE. Dziekan wydziału prawniczego zawiadamia, że od bieżącego półrocza zimowego począwszy, także kobiety mogą się zapisywać, jako zwykle słuchaczki na wydział prawniczy.

Przypuszczalny skład nowego gabinetu.

Lublin. (PBK) Warszawski „Przegląd Poranny“ który tu nadszedł pisze, że wedle wszelkiego prawdopodobieństwa skład gabinetu Daszyńskiego będzie następujący: Daszyński prezydium i sprawy zagraniczne, Thugut sprawy wewnętrzne, Supiński sprawiedliwość, English skarż, Witos rolnictwo, Praus oświata, Ministerstwo pracy obejmie PPS. W skład gabinetu ma

wejść czterech przedstawicieli frakcyi rewolucyjnej PPS, 8 ludowców (polskie stronnictwo ludowe Galicyi i Królestwa oraz grupa zjednoczenia ludowego), jeden przedstawiciel zjednoczenia stronnictw demokratycznych, jeden członek stronnictwa niezawisłości narodowej i bezpartyjni: Poznańscy. Ogółem ma być 13 członków gabinetu.

Legioniści polscy wkraczają do Poznania?

Berlin. (BK) „Berl. Tagbl.“ donosi: Nocy wczorajszej oficerowie polscy w samochodach zjawili się w Poznaniu. Wezwali reprezentację miasta i komendanta miasta Poznania, by się do nich przyłączyli. W ten sposób legioniści polscy podejmują w dniach najbliższych próbę wkroczenia do Poznania. Krok Polaków, którzy chcą widocznie postawić konferencję pokojową wobec faktu dokonanego, sprzeciwia się warunkom zawieszenia broni (ale nie sprzeci-

wia się warunkom pokoju — przyp. Red.) i wymaga natychmiastowych zarządzeń ze strony kierownictwa państwa.

Poznań. (E. K.). Biuro Wolffa w Poznaniu, po zasięgnięciu informacji w międzynarodowym miejscu donosi, że pogłoska, jakoby oficerowie polscy zażądali poddania m. Poznania a polscy legioniści zamierzali wkroczyć do Poznania, jest zupełnie bezpodstawną.

Ukraina nie będzie państwem niezawisłym.

Kijów. (BK) „Kijewskaia Myśl“ donosi z Jassów: Dotychczasowe rokowania między koalicją a przedstawicielami poszczególnych państw dawnej Rosyi wykazały, że koalicja pragnie

zjednoczenia się Rosyi w formie państwa związkowego. Odrzucono uznanie Ukrainy jako państwa niezawisłego.

Anglia przeciw pogromom żydowskim w Polsce.

Londyn. (BK) Biuro Reutera donosi: Urząd spraw zagranicznych ogłosił oświadczenie, zwracające uwagę Polaków z okazji pogromów żydowskich, że koalicja i Ameryka dopomogą tylko tym państwom środkowej Europy przy odbudowaniu kraju, które czynem dowiodą, że pragną porządku i stosunków cywilizowanych.

licznych, ofiarą których pada także dobytek chrześcijański, lub odruchem zemsty za lichwiarskie ceny, lecz aktem zorganizowanej woli narodu polskiego.

Jak nas szkalują!

Haga. (BK) Żydowskie biuro korespondencyjne w Hadze donosi, że sprawozdania o pogromach w Polsce wywołały wśród żydów w Holandyi wielkie wzburzenie. Deputacja żydowska udała się w tej sprawie do min. spraw zagr. który przyobiecał zwrócić uwagę rządów koalicji na zajęcia w Polsce. Gabinet holenderski, związek sycenistyczny i inne korporacje zwróciły się również do koalicji z prośbą o interwencję.

Niemcy wyprasają czerwoną gwardyę za drzwi.

Berlin. (BK) Wczoraj odbyło się w parlamencie zgromadzenie delegatów wszystkich obecnych w Berlinie rad żołnierskich. Pierwszym punktem porządku dziennego było utworzenie czerwonej gwardyi. Przyszło do żywej dyskusji i do ataków na radę wykonawczą. Delegaci widzą w utworzeniu czerwonej gwardyi wotum nieufności dla szczerzej woli żołnierzy utrzymania porządku własnymi siłami. Kancelarz państwa Ebert zastrzegł się, że nie myśli mieszać się do sporu, lecz na pytanie, czy potrzeba tej czerwonej gwardyi czy nie, odpowiedział, że jej nie potrzeba. W mowie swojej Ebert wskazał na niebezpieczeństwo rozpanoszenia się a-

narchii, gdyż wobec tego nieprzyjacieli poddyktuje warunki, mogące zniszczyć zupełnie życie gospodarcze. Delegaci powzięli rezolucję bronięcia zdobyczy republiki i uchwalili, że w razie powtarzania się próby kwestyonowania ich praw gospodarzy, wyproszą nieproszonych gości za drzwi.

Erzberger rozpocznie rokowania pokojowe

Berlin. (BK) Niem. sekr. stanu Erzberger wspólnie z urzędem spraw zagr. rozpocznie rokowania pokojowe. Co do obsadzenia urzędów spraw wewn. toczą się jeszcze pertraktacje.

Wszecniemcy chcą 80.000 marynarzy wydać na stracenie.

Berlin (E. K.). „Vorwärts“ przynosi przedstawienie zajęć, które poprzedziły wybuch rewolucyi niemieckiej. Dziennik stwierdza, że w Kilonii odegrał się drugi akt rewolucyi. Akt pierwszy rewolucyi rozegrał się na morzu. Była to samoobrona 80.000 marynarzy niemieckich przeciw laidackiemu pomysłowi wszecniemców, którzy byli przekonani, że oficerowie potrafia wywrzeć wpływ na wojsko. Wymyślił oni piękny plan, aby flota wyjechała na pełne morze i wydała bitwę przeważnie nieorzecielskiej, poświęcając się do ostatniego okretu. Kosztowałoby to życie 80.000 żołnierzy. Zdaniem wszecniemców podobne wydarzenie zdołaloby obudzić w narodzie niemieckim ducha tegoż, jak w

roku 1916. Wiadomość o planie takim nie jest fantazją, lecz została potwierdzona przez wierzyniło ogłoszenia marynarzy. Dnia 28 października wydano pierwszy rozkaz do wyjazdu, przyczem oświadczone marynarzom, że flota wyjedzie na ćwiczenia. Jednakże marynarze z listów oficerów oraz z innych licznych szczegółów dowiedzieli się prawdy. Kilkakrotnie powtarzano rozkaz wyjazdu, lecz marynarze go nie usłuchali. Opór marynarzy był zdecydowany. Około 1000 marynarzy odstawiono do więzienia w Wilhelmshafen. Tak więc marynarzom z jednej strony groziło więzienie, z drugiej usmiechała się im wolność. Wybór nie był trudny. Oświadczyli się za rewolucję.

NOWY GABINET NIEMIECKI. Biuro Wolffa podaje następujący skład rządu: sprawy zagraniczne dr. Solf, urząd skarbu Schiffer, urząd gospodarczy Mueller, urząd demobilizacyjno-gospodarczy Koste,

urząd żywnościowy Wurm, urząd pracy Bauer, ministerstwo wojny Scheuch, urząd marynarki Maun, sprawiedliwości dr. Krause, poczty Radlin.